

CZU [023.4:027.52(478-25)](047.53)=135.1

MARIANA HARJEVSCHI: „SUNTEM ACOLO UNDE TREBUIE SĂ FIM – LA DISPOZIȚIA CHIȘINĂUIENILOR!”

În perioada 6-11 octombrie 2023, în Sala cu Coloane a Sediului Central al Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, a fost organizată o amplă serie de activități, reunite sub genericul „Zilele Educației Nonformale” (ZEN), la care au participat reprezentanții celor 27 de filiale ale BM. A devenit o tradiție ca Biblioteca Municipală să desfășoare periodic evenimente de anvergură, o bună parte cu titlu de premieră, pentru a servi drept model altor instituții din domeniul bibliotecar.

Raia ROGAC: Doamna director general, știind că ați făcut studii în SUA, presupun că ideea de a organiza Zilele Educației Nonformale, ca inspirație, vine din această sursă, fiind susținută înflăcărat de doamna Lidia Kulikovski sau, poate, invers, căci și Domnia Sa a fost în această țară într-o delegație specială, organizată de Guvernul SUA.

Mariana HARJEVSCHI: Ne-am inspirat reciproc.

R.R.: Să intrăm succint în miezul evenimentelor...

M.H.: Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a demonstrat mereu că este un loc de învățare și educare al chișinăuienilor. Bibliotecarii, care nu se resemnează cu statu-quo-ul profesional, ci își înțeleg rolul formativ în comunitate, își setează agenda de formare în fiecare an în luna octombrie, când se marchează Ziua Educației Nonformale (ZEN), și își îndeamnă spiritul de formator pentru a aduce noi subiecte de învățare pentru utilizatorii săi. Astfel, agenda din acest an a inclus cele mai în trend inițiative, tematici, resurse, instrumente, care folosesc deștept tehnologia, precum și educația nonformală ca o abordare creativă în tot ce facem. La fel, echipa de bibliotecari-formatori, mizând pe tot ce este inovativ, și-a propus să livreze sesiuni interesante utilizatorilor, să propună diverse forme de instruire pentru cei care vin la bibliotecă, fiind experți pe variate subiecte moderne ce captează interesul utilizatorilor.

R.R.: Din start, a fost anunțat un concurs intitulat „Promovarea Bibliotecii ca spațiu bun pentru Învățare”, la care filialele au trebuit

*Zilele ZEN și Forumul formatorilor la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”,
12 octombrie 2023.*

să exercite jocuri, experimente etc. Câți participanți au fost la acest compartiment și cine sunt învingătorii?

M.H.: Toate filialele au participat la acest concurs. ZEN a devenit formatul unui laborator, pentru că în laborator se fac cele mai reușite experimente și se găsesc formulele celor mai de impact idei, care pot avea un rol de schimbare. Ne dorim să construim și să avem biblioteci care inspiră. E important ca noi, bibliotecarii, să fim gânditori și visători. Din dorința de a revitaliza Biblioteca, am lansat concursul Promovarea Bibliotecii ca spațiu bun pentru Învățare. Ne-am echipat cu instrumente de ultimă oră pentru a realiza concepte concrete: fie din fotografii, fie din amintiri din cadrul vizitelor în bibliotecile dezvoltate. De ce un astfel de concurs? Pentru că dorim ca utilizatorii să vină mereu la Bibliotecă atât pentru carte, cât și pentru că în acest spațiu se simt bine. Totodată, ne dorim ca acesta să-i inspire și să le ofere elementul surprizei la fiecare colț, unde pot vedea noi culori, alte linii. Asta e surpriza: de a fi în același spațiu, dar a vedea și a simți diferit în același timp. Reușita ne face să fim împliniți, pentru că bibliotecarii au reanimat spații atractive și utile pentru serviciile în derulare – lectură, robotică, cunoaștere prin dialog etc. E important ca toate lucrurile care ne înconjoară să fie funcționale. Designul interior de calitate a devenit un manifest pentru bibliotecarul modern.

R.R.: Unul dintre formatori, Nadejda Mocanu, a vorbit în cadrul unui atelier despre „Obiceiul de a ține un jurnal”. Recunosc

că e o practică bună, care disciplinează și întărește memoria, doar că au fost enumerate prea multe jurnale, astfel că e nevoie de mult timp pentru completarea lor. Personal, țin trei jurnale, însă nu le completez regulat, așa cum ar trebui în mod ideal. Ce părere aveți și cum o susțineți practic?

M.H.: Vrem să creăm un mediu amuzant, prietenos, în care participanții nici măcar să nu simtă că li se predă

ceva, ci să li se pară că se joacă, se distrează, și abia apoi să constate cât de mult au învățat. „Tindem să ajungem pe Everest!” Acest subiect, la prima vedere, pare unul simplu, dar, fiind tot mai prezenți în mediul online, bibliotecile sunt active pe rețelele de socializare, inclusiv pe bloguri. Bibliotecarii au nevoie de această competență de a ține un jurnal: fie pentru a scrie ceea ce se întâmplă în bibliotecă, fie pentru a înțelege ceea ce simt utilizatorii în spațiul ei.

R.R.: Ce evenimente sau momente de la Zilele Educației Nonformale v-au impresionat cel mai mult în tripla dumneavoastră postură de conducător, organizator și participant?

M.H.: „Educația este cea mai puternică armă pe care o poți folosi pentru a schimba lumea”, afirma Nelson Mandela. Bibliotecarul conștientizează regulile schimbării, are nevoie să comunice, să interacționeze, să-și formeze propriile abilități raportate la valori și standarde profesionale. În contextul ZEN, mă inspiră mereu dorința colegilor de a învăța și a împărtăși noi cunoștințe, iar solidarizarea echipei în acest demers al nostru, instituțional, este unul de referință.

R.R.: A fost o atmosferă energizantă, momentele de comunicare, unele chiar distractive, alternau cu exersarea practică, astfel că toți până la urmă s-au ales cu multe cunoștințe, balsam pe suflet și cu o felie de tort.

M.H.: Rolul premiilor, pe care le folosim, este de a provoca spre mai bine, de a evidenția performanța. În acest an, au fost premiați cei mai activi formatori comunitari, care au reușit să ofere instruirii pentru utilizatori. Bibliotecarii au demonstrat că sunt activi, creativi și interactivi, că au competențe bazate pe inovații, că utilizează metode de învățare nonformală cu caracter participativ, experimental.

R.R.: Pe post de moderatoare și animatoare a evenimentului au fost trei doamne. Și toate trei – cu titlu de doctorat: Mariana

---

Ne dorim să construim și să avem biblioteci care inspiră. E important ca noi, bibliotecarii, să fim gânditori și visători.

Harjevschi, Lidia Kulikovski și Nelly Țurcan. Ați avut însă și ajutor și sprijin în totalitate. Din partea cui?

M.H.: ZEN este un concept deja instituționalizat, având misiunea de a promova principiile și practicile educației nonformale. Nu am fi reușit fără o echipă bună de organizare. Cunoaștem deja necesitățile bibliotecarilor din echipa BM care lucrează în sfera educației nonformale. Aceștia solicită de fi mereu în contact cu noi metode de învățare nonformală, de a face schimb de experiență și idei, de a oferi o platformă benefică, de a crea parteneriate și proiecte. Iar echipa organizatorică are în ADN-ul său ideea că este importantă componenta vitală a educației pe întreg parcursul vieții, care merită să fie impulsionată bibliotecarilor.

R.R.: Aș vrea să remarc că Biblioteca Municipală, prin aceste evenimente de mare prestanță, îmbogățește viitorul raport de la Marea Sărbătoare – 150 de ani de la fondare, spre care s-a mai făcut un pas din pușinii care au mai rămas...

M.H.: Avem vise mari.

În perioada 18-20 octombrie 2023, la Chișinău s-au desfășurat Zilele Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” cu prilejul celor 146 de ani de la fondare, în cadrul cărora au avut loc mai multe manifestări aniversare. În prima zi, în cadrul „Târgului de idei”, cele trei grupuri de participanți din aproape toate filialele și secțiile BM au prezentat cele mai interesante și inovative proiecte, pe care le vor implementa în anul 2024. Deosebit de bogată în comunicări,

*Târgul de idei „Biblioteca pentru comunitate” la BM „B.P. Hasdeu”,
18 octombrie 2023.*

a fost ziua a doua, care a dat startul tradiționalei conferințe anuale cu genericul „Biblioteci sustenabile. Biblioteci reziliente”, care, pe lângă mesajele de salut, a cuprins o sesiune în plen „Bibliotecile și imperativul rezilienței” și două paneluri: primul s-a intitulat „Implicarea comunitară în crearea conținutului local” (moderator – Lidia Kulikovski, director adjunct al BM), iar al doilea – „Transformarea digitală pentru biblioteci” (moderator – Ludmila Pânzari, director adjunct al BM). La conferință a participat o delegație de bibliotecari de la Biblioteca Publică „Lesya Ukrainka” din Kiev – nu doar în calitate de oaspeți, ci și de conferențieri. Ziua a treia a programului aniversar a fost dedicată în exclusivitate oaspeților ucraineni, cărora li s-au făcut vizite în câteva filiale, dar și o plimbare prin centrul Capitalei.

R.R.: Doamna Mariana Harjevschi, spuneam mai sus că Biblioteca Municipală e cu încă un pas mai aproape de marea aniversare de 150 de ani de la fondare. Aniversarea BM la 146 de ani a însemnat o frumoasă sărbătoare a bibliotecarilor, dar și o mare responsabilitate. Dacă aniversările anterioare erau axate mai mult pe totaluri, de data aceasta ați dorit să puneți accentul pe inovație.

Inovația a fost și este în permanență pilonul evenimentelor la BM „B.P. Hasdeu”.

M.H.: Da. Inovația a fost și este în permanență pilonul evenimentelor la BM „B.P. Hasdeu”. Aproape peste tot, fie în mediul antreprenorial, fie în mediul public, a apărut aceeași îngrijorare: ce putem face noi, ca lideri într-un cadru instituțional, pentru a aduce la bord ideile din prima linie? Unde am mai putea găsi idei interesante? Răspunsul nu e greu de imaginat: la târg. O recomandare, care a rezonat cu această propunere, a fost să începem (să reîncepem) să organizăm târgurile de idei de altă dată, dar într-o nouă formulă. În limbajul organizațional, târgul de idei este un instrument și o modalitate de a răspândi idei bune oriunde pot fi ele utilizate în cadrul organizației și posibilitatea de a ne inspira din ele. Anterior, am experimentat unele idei similare: „Târgul serviciilor”, „Târgul partenerilor”, „Puzzle Maraton”. Astăzi, într-o formă adaptată a „Târgului de idei”, ne-am propus să împărtășim idei noi de servicii, produse, concepte de spații cu titlu de noutate. Așa că acest eveniment ne-a oferit „câștiguri” pe mai multe fronturi. Echipele care au venit cu idei, le-au explicat în formatul PechaKucha, ce a permis o reprezentare mai atractivă într-o formă

distractivă și educativă prin limitarea timpului de expunere la 20 de imagini de persoană (proiectate în 6 minute și 40 de secunde). Această experiență a fost una interesantă și potrivită pentru practica acestui gen.

R.R.: Să trecem succint în revistă cele mai esențiale momente din cadrul evenimentelor. Sunteți mulțumită de rezultatele „Târgului de idei”?

M.H.: Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” a demonstrat nu o dată că poate fi o instituție mereu în căutarea noului. Ideea acestui Târg a fost, de asemenea, de a crea un instrument minunat de aliniere pentru oamenii care au cea mai mare nevoie de inovație – managerii de top, a căror activitate zilnică este adesea îndepărtată de primele linii. În plus, este potrivit să resetăm motoarele de îmbunătățire a performanței în cadrul BM. Acest târg de idei bune a fost nu doar inspirator, ci a declanșat un lanț de idei noi împărtășite atât de colegii din filialele BM, cât și de colegii din sec-

---

În limbajul organizațional, târgul de idei este un instrument și o modalitate de a răspândi idei bune oriunde pot fi ele utilizate în cadrul organizației și posibilitatea de a ne inspira din ele.

ții. Printre noile idei s-au regăsit cele privind crearea de noi cluburi de lectură, cenecluri literare, dezvoltarea de arhive electronice (precum „Voci celebre muzicale”), podcasturi (interviuri online) cu/despre personalități literare sau despre istoria orașului Chișinău, instruiți educaționale pe tema educa-

ției sexuale sau în domeniul IT (pentru adulți), crearea colecției speciale de artefacte cu tematica eminesciană sau juridică etc.

R.R.: La sesiunea în plen, ați fost în calitate de moderator și conferențiar. Am putut observa că toți cei incluși în agendă au susținut teme anunțate. Vă gândiți să adunați comunicările într-o culegere, fie și electronică?

M.H.: Conferința aniversară a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” este unul dintre cele mai importante evenimente ale instituției noastre, care adună laolaltă liderii și inovatorii, dar și oaspeții dragi din breaslă. Conferința este locul în care ne întâlnim pentru a face schimbul de idei, pentru a ne prezenta reușitele sau, pur și simplu, pentru a oferi soluții la provocările cu care ne confruntăm. Obişnuim să publicăm prezentările fie în publicații, fie în formatul articolelor în revista *BiblioPolis*.

R.R.: Genericul conferinței rezidă din comunicarea pe care ați prezentat-o: „Pledoarie pentru cărțile electronice și împrumutul

Andrian Bocancea, bibliotecar la Biblioteca „Târgu Mureș”, la „Târgul de idei”, prezentând proiectul unui club IT în bibliotecă.

electronic – spre o piață culturală și economic sustenabilă”. Să vedem, totuși, cum poate fi biblioteca sustenabilă și rezilientă, și ce este mai important pentru atingerea acestui scop?

M.H.: Astăzi, bibliotecile se confruntă cu noi provocări. Pe lângă cele economice, sociale, culturale, și achiziția cărților electronice denotă semne alarmante, căci în domeniul accesului public la cartea electronică situația devine dificilă. Această problemă reflectă frământările bibliotecilor publice contemporane privind accesibilitatea cărților electronice pentru utilizatori și specificul mecanismului de împrumut electronic realizat prin intermediul acestor instituții. Am încercat, pe lângă prezentarea experienței Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu” privind procurarea și difuzarea cărților electronice, să ofer o perspectivă a bibliotecilor europene care devine esențială pentru dezvoltarea colecțiilor majorității bibliotecilor publice. La nivel național, Biblioteca Municipală confirmă aplicarea unor proceduri de realizare a împrumutului electronic și dezvoltare a colecției de cărți electronice, identificate prin experiențe proprii. Cu toate acestea, opinia organizațiilor internaționale de specialitate (de exemplu, IFLA) reliefează nevoia negocierilor cu editorii și furnizorii de cărți electronice în ceea ce privește prețul, condițiile de utilizare și disponibilitatea conținutului. Totodată, am susținut ideea că e necesară elaborarea propunerilor de modificare a legislației din Republica Moldova pentru aducerea ei în concordanță cu practicile europene, cu scopul de a consolida dreptul tuturor cetățenilor de a avea acces la informații.

Svetlana Gumeni, șefa Bibliotecii „A. Mickiewicz”, la „Târgul de idei”, prezentând proiectul despre educația sexuală a tinerilor prin intermediul bibliotecilor publice.

R.R.: Când și cum s-a născut ideea de a invita oaspeți din Ucraina?

M.H.: Atât „Târgul de idei”, cât și Conferința aniversară pot fi instrumente minunate de a vedea realitatea, de a o înțelege și de a veni cu soluții. Pe măsură ce ideile circulă, oamenii discută, fiind provocați să identifice ceea ce pot folosi în propriile biblioteci. Oare nu aceasta este viziunea noastră de viitor? Să avem un domeniu puternic și unit, care alimentează comunitățile, oferindu-le oportunități de alfabetizate, informare și participare. Un mod eficient de a ne spori capacitatea de reziliență constă în consolidarea legăturilor de parteneriat, pentru că acestea permit atenuarea și chiar înfruntarea situațiilor dificile. Așa că le-am invitat la conferință pe Olga Romaniuk (director general al Bibliotecii Publice „Lesya Ukrainka” din Kiev), Olga Dudok (director adjunct al Bibliotecii Publice „Lesya Ukrainka” din Kiev) și Olena Osmachkina (șef Secție tehnologia informației a Bibliotecii Publice „Lesya Ukrainka” din Kiev).

Pe măsură ce ideile circulă, oamenii discută, fiind provocați să identifice ceea ce pot folosi în propriile biblioteci. Oare nu aceasta este viziunea noastră de viitor? Să avem un domeniu puternic și unit, care alimentează comunitățile, oferindu-le oportunități de alfabetizate, informare și participare.

Avem și noi în sistemul municipal o bibliotecă cu același nume. Colegele din Ucraina au relatat despre provocările timpului, oferind răspunsuri la experiențele bibliotecilor pe timp de război. Am apreciat curajul profesional al colegilor și ne-am solidarizat în efortul de a aduce spiritul de pace.

R.R.: De ce ați pledat pentru tema Conferinței anuale „Biblioteci sustenabile. Biblioteci reziliente”?

M.H.: Reziliența este capacitatea de a reveni după eșecuri sau de a înțelege problema și a te concentra pe ritmuri durabile de efort. De asemenea, se referă la experiența de a învăța din probleme,

îmbunătățind treptat capacitatea noastră de a ne susține și de a reveni în circumstanțe din ce în ce mai dificile. Cuvântul „reziliență” a devenit tot mai des utilizat în multe domenii: psihologie, ecologie, tehnologie, sociologie etc. Observăm că acest termen a devenit tot mai des utilizat și în domeniul culturii, artei, domenii pe care și noi le-am îmbrățișat. E vorba de capacitatea, fie a unui individ sau a unei comunități, de a depăși o situație tensionantă, o fază marcată de mari dificultăți etc. și de a ști cum să te dezvolți într-un mediu care îți este ostil. Noi, cei de la Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, dorim să mergem spre transformare, să devenim mai rezilienți. Însă, într-un context social-politic dificil, avem nevoie de resurse și idei pentru a merge înainte. Bibliotecile sunt instituții promotoare a unor valori și idealuri de libertate, de solidaritate, de apărare și

---

Bibliotecile sunt instituții promotoare a unor valori și idealuri de libertate, de solidaritate, de apărare și promovare a culturii. Atunci când instituțiile și oamenii ei sunt în pericol sau cad în derizoriu, avem nevoie de instrumente creative și eficiente, de un dialog care să construiască punți de încredere și de cunoaștere reciprocă între actorii culturali, public și practicieni din alte domenii pentru a deveni rezilienți.

---

promovare a culturii. Atunci când instituțiile și oamenii ei sunt în pericol sau cad în derizoriu, avem nevoie de instrumente creative și eficiente, de un dialog care să construiască punți de încredere și de cunoaștere reciprocă între actorii culturali, public și practicieni din alte domenii pentru a deveni rezilienți. Cuvântul este aplicat și colectivităților, încât se poate vorbi de „bibliotecă rezilientă” sau „oraș rezilient”. Viața în secolul XXI este foarte solicitantă. Crizele ne pândesc nu numai în activitatea curentă personală, ci și în activitatea profesională. Facem din ce în ce mai greu față solicitărilor lumii moderne. Ne-am conectat la documentele IFLA, EBLIDA, pe care le considerăm instituții-cheie ale domeniului nostru, pentru a ne ghida în această lume plină de haos și instabilitate. La fel, solidaritatea noastră cu colegii de breaslă și împărtășirea experiențelor cu ei ne poate ajuta în fortificarea domeniului nostru. Așa s-a cristalizat agenda Conferinței din acest an.

R.R.: Ați semnat un acord de colaborare cu Biblioteca Publică „Lesya Ukrainka” din Kiev?

M.H.: Da, am semnat un Acord de colaborare între Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” și Biblioteca Publică „Lesya Ukrainka” din Kiev, care prevede organizarea unor acțiuni comune pentru

promovarea intereselor culturale și profesionale; susținerea de conferințe, simpozioane, mese rotunde, lansări de carte; organizarea activităților profesionale, vizitelor de studiu, cursurilor de formare profesională continuă pentru personalul din cele două biblioteci; realizarea unui schimb de publicații din producția editorială proprie. Totodată, vom lansa invitații reciproce la evenimente a oamenilor de cultură și a bibliotecarilor, asigurând condițiile necesare susținerii unor activități culturale și profesionale de amploare.

R.R.: Apropo, cele două biblioteci cu același nume din Chișinău și din Kiev au avut o colaborare preventivă?

M.H.: Este o primă inițiativă, în cadrul căreia părțile își vor acorda sprijin reciproc pentru identificarea unor domenii de cooperare culturală, științifică și profesională, vor realiza schimb de publicații profesionale. La fel, ambele biblioteci vor promova, prin mijloace disponibile, evenimentele desfășurate în colaborare.

R.R.: Vă mulțumesc pentru disponibilitate și un dialog interesant.

Consemnare: Raia ROGAC